

Styreansvar i bygg- og anleggsbransjen

Egil Hatling
Partner

Johan André Eikrem
Lawyer

De siste årene har det blitt vanligere at styremedlemmer og daglige ledere i små og mellomstore entreprenørselskaper utsettes for erstatningskrav på grunn av selskapets avtalebrudd.

I denne artikkelen belyses enkelte situasjoner hvor styremedlemmer kan bli erstatningsansvarlige for selskapets kontraktsbrudd, i form av mangelfullt utført arbeid i bygg- og anleggsprosjekter. Artikkelen vil også belyse hva styremedlemmer i små og mellomstore entreprenørselskaper kan gjøre for å unngå erstatningsansvar.

Kort om reglene for styreansvar

Ifølge aksjeloven har styret en forvaltningsplikt, en tilsynsplikt og en opplysningsplikt. Brudd på disse pliktene kan medføre styreansvar. Vilkårene for styreansvar fremgår av aksjeloven § 17-1:

"Selskapet, aksjeeier eller andre kan kreve at daglig leder, styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen, gransker eller aksjeeier erstatter skade som de i den nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt vedkommende."

For at styreansvar skal foreligge er det altså tre grunnleggende vilkår: 1) det må foreligge ansvarsgrunnlag, 2) skadelidte må ha lidt et økonomisk tap og 3) det må foreligge årsakssammenheng mellom den skadevoldende handling og den skadelidtes tap.

Tredjeparter, for eksempel selskapets kontraktsmotparter, kan dermed holde styremedlemmer ansvarlig for skadevoldende og tapsbringende handlinger. Ansvarer gjelder kun skade voldt i egenskap av å være styremedlem, og et styremedlem vil derfor normalt bare måtte erstatte tap grunnet forsømmelse av oppgaver som ligger innenfor ansvaret til styret. Disse oppgavene er definert i aksjeloven, i selskapets vedtekter og i vedtak fra generalforsamlingen.

Ved styreansvarsvurderingen må hvert enkelt styremedlem vurderes for seg. At ansvaret er individuelt, medfører at det normalt ikke er grunn til å ilegge erstatningsansvar for styremedlemmer som for eksempel har stemt imot eller advart mot en tapsbringende beslutning.

Dette gir imidlertid ikke mer enn et generelt utgangspunkt. Nedenfor vil vi gjennom praktiske eksempler klargjøre hvordan styremedlemmer i små og mellomstore entreprenørselskaper kan unngå erstatningsansvar. Klargjøringen vil ikke berøre styreansvar i større entreprenørselskaper, ettersom styreansvarsvurderingen da blir noe annerledes grunnet organisasjonens størrelse m.v.

Hva kan styremedlemmer gjøre for å unngå erstatningsansvar?

Innledning

En dom fra Agder lagmannsrett fra mars 2021 (LA-2020-61102) gir veiledning for hva man som styremedlem bør være ekstra påpasselig med for å unngå styreansvar i kontraktstilfeller.

Saken for Agder lagmannsrett stod mellom en byggherre og styreleder i et mindre entreprenørselskap. Entreprisekontrakten gjaldt bygge- og rehabiliteringsarbeider i en bygård. Rehabiliteringsarbeidet var mangelfullt utført, og byggherren måtte til slutt engasjere en tredjepart til å utføre utbedringsarbeider. Byggherren krevde deretter utbedringskostnadene erstattet fra styrelederen i entreprenørselskapet.

I sin vurdering viste lagmannsretten til at skadelidte som hovedregel ikke kan rette erstatningskrav som følge av kontraktsbrudd mot selskapets ledelse, selv om styret har vært involvert ved inngåelsen eller oppfyllelsen av kontrakten. Dersom styret skal bli ansvarlig kreves det noe "spesielt".

Med bakgrunn i rettens vurderinger i LA-2020-61102 vil vi nedenfor konkretisere hva som menes med noe "spesielt". De kommende eksemplene vil være knyttet til den mer praktiske gjennomføringen av byggeprosjekter.

Forhold ved kontraktsinngåelsen og kontrakten

Dersom et selskap inngår en entrepriseavtale og åpenbart påtar seg forpliktelser som selskapet ikke er kvalifisert for, må styret gripe inn. Passivitet fra styret i slike situasjoner kan medføre et erstatningsansvar, uavhengig av om styret var involvert ved kontraktsinngåelsen eller ikke.

Styret bør altså kontrollere om oppdraget ligger innenfor selskapets praktiske og formelle kvalifikasjoner. Dette omfatter blant annet om oppdraget ligger innenfor selskapets formål, og om selskapet oppfyller kravene til ansvarsrett innenfor den relevante tiltaksklassen og fagområdet.

Videre bør styret gjennomgå avtalen for å sikre at den ikke inneholder ulovlige avtaleklausuler. Et eksempel kan være at avtalen strider mot ufravikelig forbrukerlovgivning.

De ansattes og de innleides kvalifikasjoner

En entreprisedavtale medfører ofte en forpliktelse for selskapet til å stille med arbeidskraft. Arbeidskraften som selskapet tilbyr, må være kvalifisert for de oppgavene som selskapet skal utføre. Etter aksjeloven tilligger det daglig leders ansvar å ansette og engasjere arbeidskraft. I utgangspunktet har styret dermed ingen plikt til å gripe inn overfor daglig leder ved eventuelle mangler ved arbeidskraften som tilbys. Merk at dette kun er et generelt utgangspunkt.

Kontraktoppfølgningen

Dersom selskapets styre skal kunne gripe inn underveis i byggeprosjektet og i kontraktoppfølgningen, vil dette kreve at styret fører et omfattende tilsyn og kontroll med arbeidet som utføres. Etter aksjelovens system har styret ikke et slikt ansvar. Styret må derfor som et klart utgangspunkt kunne stole på at daglig leder, prosjektledere etc. ivaretar selskapets plikter i avtaleforholdet. Dette må gjelde også for mindre selskaper med svært oversiktlige forhold, hvor selskapet bare er involvert i ett byggeprosjekt.

Overfakturering

I enkelte prosjekter kan det forekomme overfakturering. Krav basert på overfakturering må rettes mot kontraktsmotparten og ikke mot styret. Styret har ingen plikt til å sette seg inn i timelister og avstemme disse mot utstedte fakturaer. Som nevnt forutsetter aksjelovens ansvarsfordeling at styret ikke skal føre tilsyn med de deler av virksomheten som krever operativ detaljkunnskap. Styret har riktig nok et ansvar for at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, men dette gjelder kun på et mer overordnet nivå. Det mer direkte ansvaret for regnskapsføringen, herunder løpende bokføring og formuesforvaltning, tilligger daglig leders ansvarsområde.

Håndtering av reklamasjoner

I visse tilfeller forekommer det at kontraktsmotparten reklamerer direkte til et eller flere styremedlemmer. I slike tilfeller bør styret ikke inngå i drøftelser om sakens realiteter. Derimot bør styret henvise den reklamerende parten til det avtalte reklamasjonssystemet, daglig leder, prosjektleder og lignende. En slik saksbehandling vil i utgangspunktet bli ansett som forsvarlig.

Avslutning

Vi bistår gjerne med styreansvarsvurderinger både fra et entreprenør- og byggherreperspektiv. Ta gjerne kontakt med våre advokater, som du finner øverst på denne siden, dersom du har behov for bistand.

Styreansvar i bygg- og anleggsbransjen

Johan André Eikrem
Fast advokat

Egil Hatling
Partner

Services

Entreprise, Forsikringsrett
